

Mayıs 2020

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Gamze Can
Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi

ABD ve AB ülkeleri başta olmak üzere pek çok ülke virüs salgınına karşı alınan önlemleri kademeli olarak gevşetmeyi planlarken, ekonomik aktivitede yaşanan kayba bağlı olarak büyüme beklentileri aşağı yönlü güncelleniyor. IMF küresel ekonominin 2020 yılında %3 daralacağını, Dünya Ticaret Örgütü de küresel ticari aktivitedeki gerilemenin bu yıl %32'ye kadar çıkabileceğini öngörüyor.

2020'nin ilk çeyreğine ilişkin öncü büyüme verileri ABD'nin bir önceki çeyreğe kıyasla %4,8, Euro Alanı'nın %3,8 küçüldüğüne işaret ediyor. Çin ekonomisi de yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda %6,8 oranında daraldı.

PMI verileri ile güven endeksleri ekonomik aktivitedeki zayıflığın ikinci çeyrekte de gelişmiş ekonomiler başta olmak üzere küresel ölçekte derinleşerek sürdüğünü gösteriyor.

Ekonomik aktivitedeki zayıf seyrin özellikle hanehalkı ve küçük işletmelerin gelirlerinde neden olduğu tahribat hükümetleri yeni yardım paketleri açıklamak zorunda bırakıyor. Kaynak sıkıntısı yaşayan ülkelerin de uluslararası finans kuruluşları tarafından sağlanan fonlara yöneldikleri izleniyor.

Politika faizlerini Nisan ayından önce indiren başlıca merkez bankaları, Nisan ayı toplantılarında para politikalarında önemli bir değişiklik yapmadı. Öte yandan, varlık alımları yoluyla piyasalara önemli ölçüde likidite sağlayan merkez bankalarının bilançoları hızlı biçimde genişliyor.

OPEC+ ülkeleri petrol arzında günlük 10 milyon varil civarında kesintiye gitme kararı aldı. Öte yandan, petrol talebinde yaşanan düşüşün bu miktarın çok üzerinde olduğuna işaret eden gelişmeler fiyatları baskı altında tutuyor. Altın fiyatları ise güvenli yatırım araçlarına yönelik talebin yanı sıra artan likiditeyle yükselmeye devam ediyor.

Türkiye Ekonomisi

Yurt içinde ekonomik aktivitedeki yavaşlama Nisan ayında belirginleşirken, politika yapıcılar virüsün etkilerini sınırlandırmak için çeşitli önlemler alıyor. 22 Nisan'daki toplantısında politika faizini 100 baz puan indiren TCMB, ay içinde yaptığı düzenlemeyle varlık alımlarını artırma yönünde kararlar aldı. BDDK da bankaların Mayıs ayı başından itibaren Aktif Rasyosu hesaplamaları yönünde düzenlemeye gitti.

Yurt içinde koronavirüs salgınının etkilerinin henüz gözlenmediği Ocak ayında işsizlik oranı yıllık bazda 0,9 puan düşerek %13,8 oldu. Bu dönemde tarım dışı işsizlik oranı %15,7, genç nüfusta işsizlik oranı %24,5 düzeyinde gerçekleşti.

Şubat ayında sanayi üretimi yıllık bazda %7,5 genişledi. Öte yandan, imalat PMI Nisan'da 33,4 düzeyine inerek sektörde Mart'ta başlayan daralmanın derinleştiğine işaret etti.

12 aylık kümülatif cari denge dış ticaret açığındaki genişlemeye bağlı olarak Şubat ayında 6,1 milyar USD seviyesine indi.

Mart ayıyla birlikte Türkiye'nin virüs salgınından etkilenmeye başlaması merkezi yönetim bütçe verilerine de yansdı. Merkezi yönetim bütçe açığı bu dönemde yıllık bazda %78,6 oranında genişleyerek 43,7 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Nisan ayında TÜFE aylık bazda %0,85 yükselirken, yıllık TÜFE enflasyonu %10,94 oldu. Bu dönemde yurt içi ÜFE artışı aylık %1,28, yıllık %6,71 düzeyinde gerçekleşti.

Küresel Ekonomi	2
Türkiye Ekonomisi	4
Finansal Piyasalar ve TCMB	9
Bankacılık Sektörü	10
Genel Değerlendirme	11
Grafikler	12
Özet Tablolar	14

Koronavirüs tedbirlerinin gevşetilmesi gündemde...

Koronavirüs salgınına yönelik alınan tedbirlerin ekonomiler üzerinde yarattığı etkilerin belirginleşmesiyle birlikte birçok ülke, salgında ikinci dalga riskine rağmen tedbir uygulamalarını gevşetme ve ekonomik aktiviteyi yeniden canlandırma yönünde kararlar almaya başladı. Başta Avrupa ülkeleri olmak üzere aralarında salgının hızlı biçimde yayıldığı ABD'nin de yer aldığı pek çok ülke uygulanan önlemleri Mayıs ayı içerisinde gevşetmeyi planlıyor.

IMF, büyüme tahminlerini aşağı yönlü revize etti.

IMF 14 Nisan'da yayımladığı "Küresel Ekonomik Görünüm" raporunda, koronavirüs salgını sebebiyle alınan karantina ve sosyal mesafe önlemlerinin ekonomileri durma noktasına getirmesiyle dünya ekonomisinde 1929'daki Büyük Buhran'dan bu yana en derin ekonomik durgunluğun yaşanmasını beklediğini belirtti. Kuruluş, 2020 yılında küresel ekonomide %3'lük daralma öngördüğünü açıkladı. IMF, 2020 yılının ikinci yarısında salgının etkisinin azalacağını varsayıldığı baz senaryoya göre, ekonomiye sağlanan desteklerin de etkisiyle 2021 yılında küresel ekonominin %5,8 oranında büyüyeceğini tahmin ediyor. Kuruluş, Türkiye ekonomisinin de bu yıl %5 daraldıktan sonra gelecek yıl aynı oranda büyüyeceğini öngörüyor.

Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) 2020 yılı için Mart ayı sonunda yaptığı küresel ekonominin %1,5 oranında daralacağı tahminini aşağı yönlü revize ederek %2,8 daralma olarak güncelledi. Kuruluş 2020 yılında %0,5 daralmasını beklediği gelişmekte olan ekonomilerden yılın ilk çeyreğinde tarihi yüksek düzeyde sermaye çıkışı yaşandığını vurguladı. IIF Euro Alanı, ABD ve Türkiye'nin 2020 yılında sırasıyla %5,7, %3,8 ve %2,7 daralacağını tahmin ediyor.

Dünya Ticaret Örgütü de 2020 yılında dünya genelinde ticaret faaliyetlerinde %13-%32 arasında bir daralma beklediklerini açıkladı. Ticaretteki daralmanın özellikle karmaşık tedarik zincirlerine sahip olan elektronik ve otomotiv gibi imalat sanayi sektörleri ile ulaşım ve seyahat kısıtlamaları nedeniyle hizmet sektöründe yaşanacağı öngörülüyor.

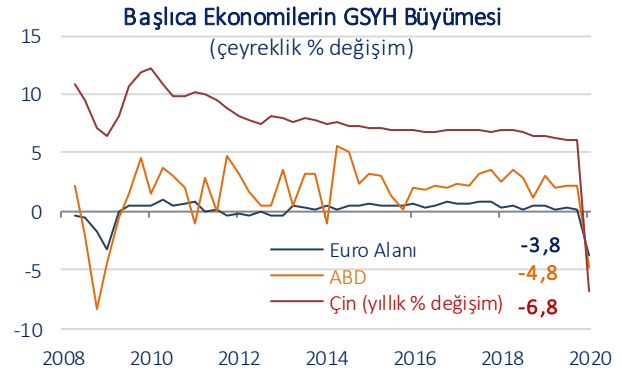
Başlıca ekonomiler yılın ilk çeyreğinde sert biçimde daraldı.

2020'nin ilk çeyreğine ilişkin açıklanan öncü büyüme rakamları salgının ekonomik aktivite üzerindeki etkilerini teyit etti. Virüsün ortaya çıktığı ilk ülke olan ve ilk çeyrek boyunca çeşitli düzeyde tedbirlerin uygulandığı Çin'de ekonomik aktivite bu dönemde yıllık bazda %6,8 daraldı. Böylece, Çin ekonomisi resmi olarak çeyreklik büyüme verisinin açıklanmaya başlandığı 1992 yılından bu yana ilk defa daralmış oldu.

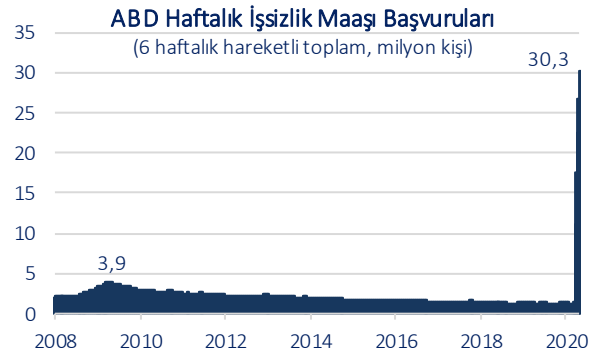
2014 yılından beri aralıksız biçimde büyüyen ABD ekonomisi yıllıklandırılmış verilere göre 2020'nin ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla %4,8 ile 2008

yılından bu yana en hızlı daralmasını kaydetti. Bu dönemde ABD ekonomisinin önemli bir kısmını oluşturan tüketim harcamalarındaki %7,6'lık düşüş öne çıkarken, ekipman yatırımlarının %15'in üzerinde azalması da dikkat çekti.

Çin'in ardından salgının diğer bölgelere kıyasla daha erken yayıldığı Euro Alanı'nda da iktisadi faaliyet yılın ilk çeyreğinde sert biçimde geriledi. Öncü verilere göre, Bölge ekonomisi 2020'nin ilk üç ayında 2019'un son çeyreğine kıyasla %3,8 oranında küçüldü. Bu dönemde, bir önceki çeyreğe kıyasla Fransa ekonomisi %5,8 oranında daralırken, İtalya'da iktisadi faaliyet %4,8 oranında azaldı.

Ekonomik aktivitedeki zayıflık Nisan'da sürdü.

Açıklanan öncü veriler iktisadi faaliyetteki zayıflığın Nisan ayında derinleşerek sürdüğünü gösterdi. ABD'de salgının etkilerinin net bir şekilde görülmeye başlandığı bu dönemde tüketici güven endeksi sert biçimde gerileyerek 86,9 ile 2014'ten bu yana en düşük seviyeye indi. Ülkede ISM ve PMI verileri imalat sanayiindeki daralmanın Nisan ayında hızlandığına işaret etti. Ekonomik aktivitedeki sert yavaşlama istihdam piyasasına da yansdı. Mart ayı ortasından Nisan sonuna dek geçen 6 haftalık dönemde ABD'de 30,3 milyon kişi işsizlik maaşı için başvurdu. Bu rakam 2008-2009 küresel krizinde en fazla 3,94 milyon kişi olmuştu.

Nisan ayında Euro Alanı'nda ekonomik güven endeksi 67 ile küresel krizdeki seviyelerine indi. Bu dönemde uygulanan karantinadan en yoğun etkilenen sektörlerin başında gelen hizmetler sektöründe PMI endeksi 11,7 ile

tarihi düşük düzeye inerken, imalat PMI 33,6 ile Bölgede iktisadi faaliyette yaşanan daralmayı teyit etti.

Fabrikaların önemli ölçüde açıldığı Çin'de resmi PMI verisi Nisan'da 50,8 düzeyinde gerçekleşti. Öte yandan, PMI'nin alt endekslerinden ihracat siparişlerinin pazarlardaki sıkıntılar nedeniyle Mart ayındaki 46,4 seviyesinden Nisan'da 33,5 düzeyine indiği görüldü.

Teşvik paketleri açıklanmaya devam ediyor.

Üretim rakamlarında yaşanan düşüş paralelinde istihdam piyasasının da bozulmasıyla mevcut tablonun sürdürülemez bir hal alması otoriteleri yeni tedbirler açıklamak zorunda bırakıyor. Pek çok ülke kendi ekonomilerini desteklemek adına çeşitli büyüklükte mali paketler açıklarken, merkez bankaları da çeşitli araçlarla piyasalara likidite sağlamaya devam ediyor.

Mart ayının sonunda hanehalkına ve işletmelere nakdi yardımı da kapsayan toplam 2,3 trilyon USD tutarında yardım paketi açıklayan ABD, Nisan ayının son günlerinde çoğunlukla küçük işletmelere ve hastanelere yönelik olarak 484 milyar USD'lik yeni bir yardım paketi daha açıkladı. Euro Alanı ülkelerinin kendi ekonomilerine yönelik açıkladıkları paketlerin yanında Bölge maliye bakanları Euro Alanı ekonomisini desteklemek amacıyla yaklaşık 540 milyar EUR tutarında ortak bir acil durum fonu üzerinde anlaşmaya vardı. Üyeler arasında fonun ihtiyaç duyan ülkelere hibe olarak verilmesi veya kredi olarak kullanılabilmesi konusunda ortak bir karara varılamazken, detayların yaz dönemine kadar netleşeceği belirtildi. Japonya da salgın nedeniyle ülke GSYH'sinin %21,1'ine denk gelen 117 trilyon JPY büyüklüğünde kapsamlı bir yardım paketi açıkladı.

Bu dönemde ayrıca, kaynak konusunda sıkıntı yaşayan pek çok ülkenin uluslararası kuruluşlara yöneldiği izleniyor. IMF Başkanı Georgieva yaptığı açıklamada acil finansman desteği konusunda şimdiki kadar bu düzeyde bir taleple karşılaşmadıklarını belirterek, 90'dan fazla ülkenin kendilerinden yardım talebinde bulunduğunu aktardı.

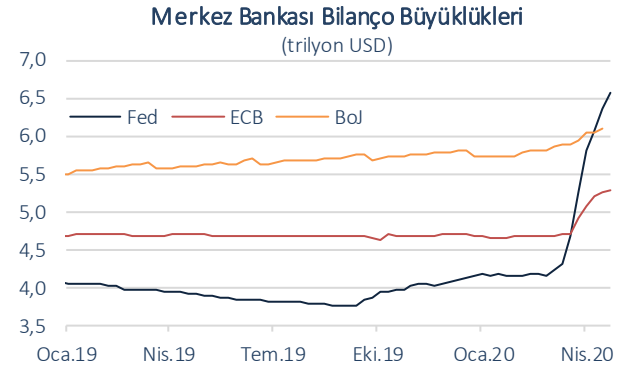
Merkez bankaları...

Başlıca merkez bankaları Nisan ayı toplantılarında faiz oranlarında önemli bir değişikliğe gitmezken, ağırlıklı olarak varlık alım paketlerinde genişlemeye yönelik kararlar aldı. Buna bağlı olarak merkez bankası bilanço büyüklüklerinin hızla arttığı görüldü. Fed, 29 Nisan'da sona eren toplantısında politika faizini beklentilere paralel olarak değiştirmeyerek %0-0,25 aralığında bıraktı. Diğer taraftan varlık alımlarına devam eden Fed'in bilanço büyüklüğü Şubat ayından itibaren 2,4 trilyon USD genişleyerek 23 Nisan'da 6,6 trilyon USD'ye ulaştı.

ECB'nin para politikasını genel hatlarıyla koruduğu 30 Nisan'daki toplantısının ardından konuşan ECB Başkanı Lagarde, virüs salgını nedeniyle başlatılan tahvil alım

programının 2020 yılı sonrasına uzatılabileceğini açıkladı. Lagarde ayrıca, güçlü ve eşgüdümlü maliye politikasının artık kritik önemde olduğuna dikkat çekti.

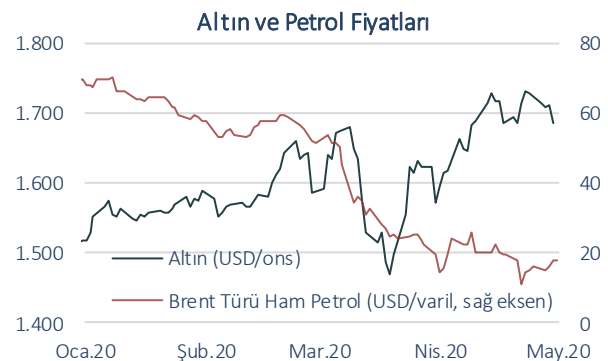
Japonya Merkez Bankası (BoJ) da yıllık 80 trilyon JPY'lik devlet tahvili alım limitini sınırsız çıkardığı toplantısında şirket tahvilleri alımlarını toplam 20 trilyon JPY'ye ulaşana kadar sürdürme kararı aldı. Çin Merkez Bankası ise temel borç verme faiz oranlarını indirerek şirketlerin borçlanma maliyetlerini düşürme yoluna gitti.

OPEC+ ülkeleri üretim kısıtı konusunda anlaşta.

Virüsün talep koşullarını bozmasına bağlı olarak petrol piyasasında yaşanan gelişmeler petrol fiyatlarının Nisan ayında dalgalı bir görünüm sergilemesine neden oldu. OPEC+ ülkelerinin petrol arzını yaklaşık 10 milyon varil/gün kısma kararı ayın ilk günlerinde fiyatları destekledi. Öte yandan, talepteki sert düşüşün arzdaki kesintinin oldukça üzerinde olması fiyatların yeniden baskı altında kalmasına yol açtı. Depolama kapasitelerinin yetersiz hale gelmesiyle birlikte ABD Batı Teksas petrolünün (WTI) fiyatı 20 Nisan'da vadeli işlemler piyasasında eksi seviyelere indi. Uygulanan tedbirlerin kademeli biçimde kaldırılacağına işaret eden gelişmelerin desteğiyle ayın son günlerinde yükselişe geçen Brent türü petrolün varil fiyatı Nisan ayını 25 USD civarında tamamladı.

Güvenli yatırım araçlarına yönelik talebin yanında merkez bankalarının uyguladığı genişlemeci politikalar altın fiyatlarının Nisan ayında yükselmesini sağladı. 14 Nisan'da 1.746,5 USD ile 7 yıldan uzun süren zirvesine çıkan altının ons fiyatı, ay sonunda 1.685 USD civarında gerçekleşti.

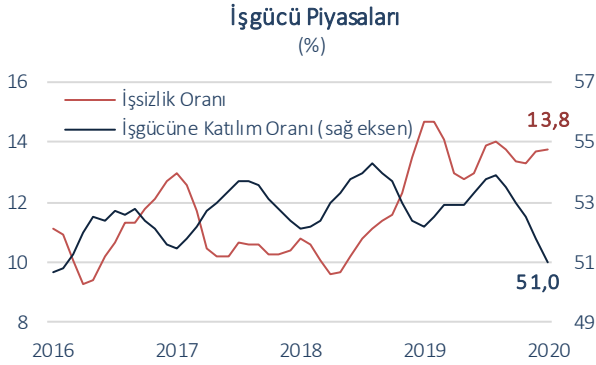

Kaynak: Datastream

Türkiye Ekonomisi - Arz ve Talep Göstergeleri

İşsizlik oranı yılın ilk ayında %13,8 oldu.

İşsizlik oranı Ocak'ta yıllık bazda 0,9 puan düşerek %13,8 oldu. Bu dönemde tarım dışı işsizlik oranı %15,7, genç nüfusta işsizlik oranı %24,5 düzeyinde gerçekleşti. İşgücüne katılım oranındaki gerileme de sürüyor. Ocak'ta işgücüne katılım oranı %51 ile Şubat 2016'dan bu yana en düşük düzeyine indi. Toplam istihdamın yaklaşık %60'ını oluşturan hizmetler sektörü istihdamı bu dönemde yıllık bazda 161 bin kişi artarken, istihdamın %20'sini oluşturan sanayi sektörü istihdamındaki artış 257 bin kişi oldu.

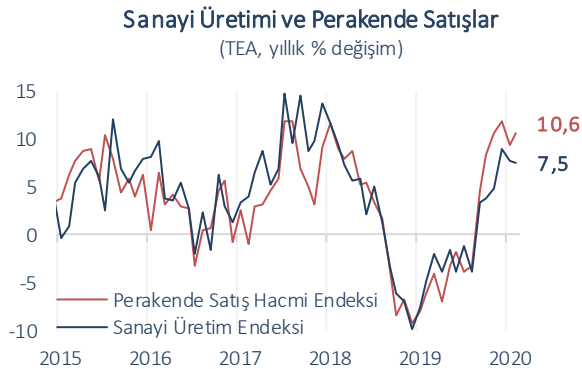

Sanayi üretimi Şubat'ta yıllık bazda %7,5 genişledi.

Yurt içinde koronavirüs salgınının etkilerinin henüz gözlenmediği Şubat ayında sanayi üretimindeki toparlanma sürdü. Sanayi üretimi bu dönemde takvim etkisinden arındırılmış verilere göre yıllık bazda %7,5 oranında arttı. Böylece Ocak-Şubat döneminde endekste yıllık yükseliş %7,6 oldu. Mal grupları bazında incelendiğinde, Şubat'ta sermaye ile ara malı imalatının yıllık bazda sırasıyla %12 ve %9,1 ile hızlı arttığı, dayanıklı tüketim malı imalatının ise %3,9 gerilediği gözlemlendi.

Perakende satışlar Şubat'ta güçlü artış kaydetti.

Perakende satışlar Şubat'ta takvim etkisinden arındırılmış verilere göre yıllık bazda %10,6 ile hızlı artış sergiledi. Böylece yılın ilk iki ayında kaydedilen yıllık artış %10 oldu.

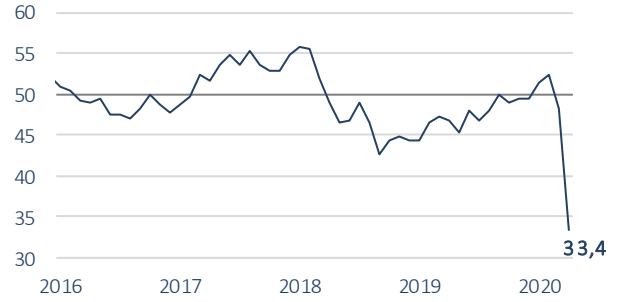
Nisan'da imalat PMI 33,4'e indi.

Mart ayında salgının etkilerinin hissedilmeye başlamasıyla birlikte 48,1 düzeyine gerileyen imalat PMI,

Nisan'da 33,4 düzeyine inerek sektörde daralmanın derinleştiğine işaret etti. Bu seviye aynı zamanda küresel finansal krizden bu yana en düşük seviyeye karşılık geliyor. Endeksin alt kalemlerine bakıldığında, üretim ve yeni siparişlerin hızlı gerilediği, istihdamın üç ayın ardından ilk kez düşüş kaydettiği izlendi. Mart ayında hızlı artan nihai ürün fiyatları alt endeksi TL'deki değer kaybının sürmesiyle Nisan'da da yükseldi.

İmalat Sanayi PMI

(eşik düzey=50)

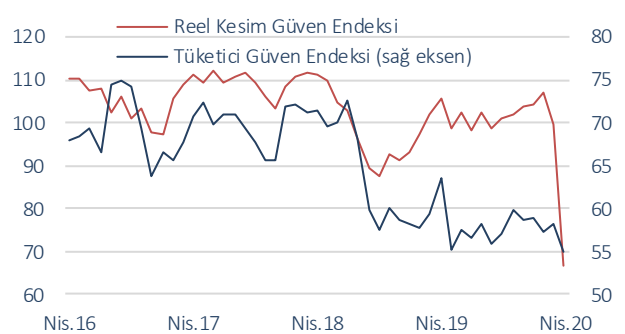
İmalat sanayi KKO Nisan'da 11 yılın en düşüğünde...

İmalat sanayi kapasite kullanım oranı (KKO) Nisan ayında %61,6 ile 2009'dan bu yana en düşük seviyesinde gerçekleşti. 2009 yılı içerisinde sırasıyla en düşük %63,8 ve %65,3 düzeyine inen dayanıklı ve dayanıksız tüketim malı imalatında kapasite kullanım oranı bu yılın Nisan ayında sırasıyla %51,2 ve %59,8 oldu.

Güven endekslerinde Nisan'da sert düşüş...

Covid-19 salgını Nisan'da güven göstergelerinde sert düşüşlere neden oldu. Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi Nisan'da 62,3 ile 2009'dan bu yana en düşük seviyeye geriledi. Bu dönemde sektörel güven endeksleri hesaplanmaya başlandığı 2011 yılından bu yana en düşük seviyelerinde gerçekleşirken, tüketici güven endeksi de 54,9 ile hesaplanmaya başlandığı 2004 yılından bu yana dip seviyesine indi.

Güven Endeksleri

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

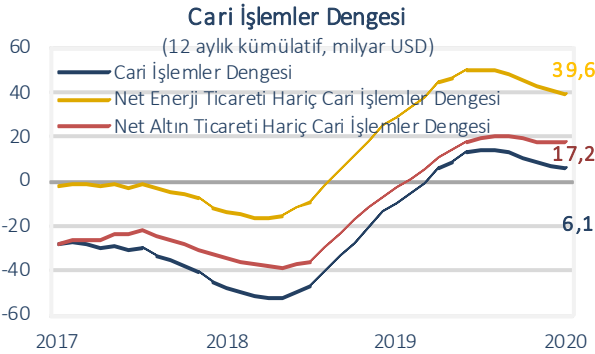
Dış ticaret açığı Mart'ta hızlı genişledi.

TÜİK verilerine göre Mart ayında ihracat hacmi geçen yılın aynı ayına kıyasla %17,8 azalarak 13,4 milyar USD olurken, ithalat %3,1 artışla 18,8 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Böylece, dış ticaret açığı %181,6 genişleyerek 5,4 milyar USD'ye yükseldi. Dış ticaret açığındaki genişleme Ocak-Mart 2020 döneminde %117,3 oldu. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı 2019'daki %88,2 seviyesinden %76,8'e geriledi.

Şubat'ta cari denge 1,2 milyar USD açık verdi.

Covid-19 salgınının yurt içinde ekonomik aktivite üzerindeki etkilerinin henüz hissedilmediği Şubat ayında cari açık 1,2 milyar USD ile piyasa beklentilerine paralel gerçekleşti. Bu dönemde, iktisadi faaliyette yıllık bazda kaydedilen görece olumlu seyrin dış ticaret kanalıyla cari dengeye yansıdığı görülüyor. Şubat ayında parasal olmayan altın ithalatındaki yükseliş de cari dengenin seyrinde rol oynadı.

Mayıs 2019'dan bu yana fazla veren 12 aylık kümülatif cari denge Şubat ayında gerilemeye devam ederek 6,1 milyar USD ile Nisan 2019'dan bu yana en düşük seviyesine indi. Net altın ticareti hariç cari fazla da 17,2 milyar USD düzeyine geriledi.

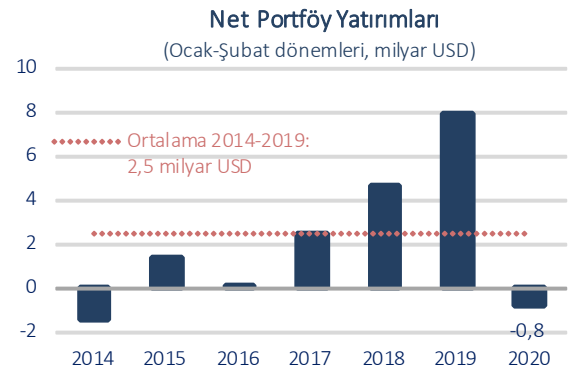

Doğrudan yatırımlardaki zayıflık sürüyor.

Yurt içine yönelik doğrudan yatırımlar Şubat ayında zayıf seyrini sürdürdü. Ocak ayında 438 milyon USD düzeyinde gerçekleşen yurt içine yönelik net doğrudan yatırımlar

Şubat'ta 309 milyon USD oldu. Şubat ayında tasfiye edilen sermaye yatırımının Haziran 2017'den bu yana ilk defa 1 milyar USD'yi aşması net doğrudan yatırımlardaki düşüşte belirleyici oldu. Öte yandan, gayrimenkul yatırımları doğrudan yatırımları desteklemeye devam etti.

Şubat ayında portföy yatırımları yoluyla 382 milyon USD'lik sermaye girişi yaşandı. Genel Hükümetin yurt dışında gerçekleştirdiği 4 milyar USD tutarındaki tahvil ihracı bu gelişmede öne çıktı. Virüs salgınının piyasalarda neden olduğu riskten kaçışla Şubat ayında yurt dışı yerleşikler hisse senedi piyasasında 687 milyon USD, DİBS piyasasında da 1,8 milyar USD net satış gerçekleşti. Bu dönemde, bankaların yurt dışında ihraç edilen tahvil kaleminde 497 milyon USD tutarında net geri ödeme yaptıkları görüldü.

Diğer yatırımlar yoluyla 2,4 milyar USD'lik giriş...

Şubat ayında diğer yatırımlar kaleminde 2,4 milyar USD sermaye girişi yaşandı. Bu gelişmede, yurt içi bankaların yurt dışındaki efektif ve mevduatındaki 3,2 milyar USD'yi aşan düşüş öne çıktı. Bu dönemde, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatının da yaklaşık 1 milyar USD arttığı görüldü. Şubat ayında bankaların kısa ve uzun vadeli borçlarının azaldığı görülürken, diğer sektörlerin uzun vadeli borçlarındaki düşüşe karşın kısa vadeli borçlarının 21 milyon USD ile sınırlı arttığı izlendi. Ancak, bu dönemde bankalar gibi diğer sektörler de net kredi ödeyicisi oldu. 12 aylık kümülatif verilere göre Şubat ayı itibarıyla uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %73, diğer sektörlerde %90 oldu.

Türkiye'ye Net Sermaye Hareketleri

	12 aylık kümülatif veriler		Finansmandaki Payı (%)	
	Aralık 2019	Şubat 2020	Aralık 2019	Şubat 2020
Cari İşlemler Dengesi	8.674	6.128	31,3	38,7
Sermaye ve Finans Hesabı Net Giriş	4.576	-318	-	-
-Doğrudan Yatırımlar	5.593	5.447	20,2	34,4
-Portföy Yatırımları	-1.246	-10.007	-	-
-Diğer Yatırımlar	195	4.245	0,7	26,8
-Diğer	34	-3	0,1	-
Net Hata ve Noksan	6.324	-5.605	22,8	-
Rezervler⁽¹⁾	6.926	-205	25,0	-

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını gösterir.

Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

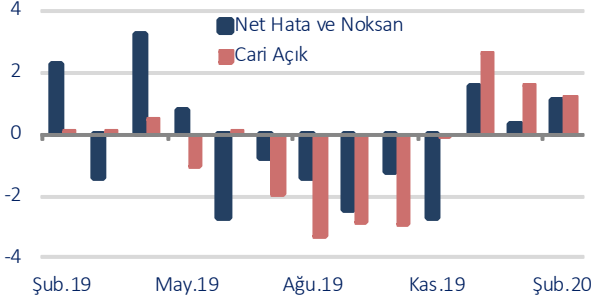
Rezerv varlıklar Şubat'ta 3 milyar USD yükseldi.

Ocak'ta hızlı biçimde gerileyen rezerv varlıklar Şubat ayında 3 milyar USD artış kaydetti. Bu dönemde net hata ve noksan kaleminde 1,1 milyar USD tutarında sermaye girişi yaşandı. Böylece yılın ilk iki ayındaki toplam 2,8 milyar USD'lik cari açığın 1,4 milyar USD'lik kısmı net hata noksan kalemiyle finanse edilmiş oldu.

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan öncü verilere göre, koronavirüs salgınının yarattığı olumsuzluklar nedeniyle ihracatta Mart'ta başlayan düşüş Nisan ayında derinleşti. Bu dönemde ihracat yıllık bazda %41,4 gerilerken, dış ticaret açığı %45,1 genişledi. Salgının küresel ölçekte yarattığı belirsizliklerin önümüzdeki dönemde dış ticaret ve turizm gelirleri üzerinde baskı yaratmaya devam edeceğini tahmin ediyoruz. Finansman tarafında ise küresel risk algısındaki gelişmeler paralelinde izleyen aylarda özellikle portföy yatırımları kaleminde dalgalı bir görünümün hakim olacağı anlaşılıyor.

Net Hata ve Noksan ve Cari Açık
(milyar USD)

	Şubat 2020	Ocak-Şubat 2019	Ocak-Şubat 2020	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Ödemeler Dengesi					
Cari İşlemler Dengesi	-1230	-297	-2.843	857,2	6.128
Dış Ticaret Dengesi	-1901	-1.980	-5.201	162,7	-19.856
Hizmetler Dengesi	1492	2.781	3.350	20,5	37.423
Seyahat (net)	855	1.802	1.955	8,5	25.872
Birincil Gelir Dengesi	-729	-1.140	-1.062	-6,8	-12.441
İkincil Gelir Dengesi	-92	42	70	66,7	1.002
Sermaye Hesabı	-2	27	-10	-	-3
Finans Hesabı	-108	-145	-1.407	870,3	520
Doğrudan Yatırımlar (net)	-309	-1.229	-1.083	-11,9	-5.447
Portföy Yatırımları (net)	-382	-7.921	840	-	10.007
Net Varlık Edinimi	619	-132	1.194	-	5.980
Net Yükümlülük Oluşumu	1001	7.789	354	-95,5	-4.027
Hisse Senetleri	-687	1.436	-1.020	-	-2.050
Borc Senetleri	1688	6.353	1.374	-78,4	-1.977
Diğer Yatırımlar (net)	-2417	2.820	-1.230	-	-4.245
Efektif ve Mevduatlar	-4107	2.167	-4.579	-	-9.948
Net Varlık Edinimi	-2894	4.141	-826	-	4.152
Net Yükümlülük Oluşumu	1213	1.974	3.753	90,1	14.100
Merkez Bankası	-4	-14	-3	-78,6	2.506
Bankalar	1217	1.988	3.756	88,9	11.594
Yurt Dışı Bankalar	986	1.504	3.179	111,4	7.903
Yabancı Para	425	118	1.069	805,9	6.746
Türk Lirası	561	1.386	2.110	52,2	1.157
Yurt Dışı Kişiler	231	484	577	19,2	3.691
Krediler	509	3.452	2.235	-35,3	15.151
Net Varlık Edinimi	-124	-2	-118	-	252
Net Yükümlülük Oluşumu	-633	-3.454	-2.353	-31,9	-14.899
Bankacılık Sektörü	-298	-2.412	-1.801	-25,3	-10.719
Bankacılık Dışı Sektörler	-373	-1.010	-594	-41,2	-3.278
Ticari Krediler	1184	-2.794	1.107	-	-9.500
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-3	-5	7	-	52
Rezerv Varlıklar (net)	3000	6.185	66	-98,9	205
Net Hata ve Noksan	1124	125	1.446	1.056,8	-5.605

Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye Ekonomisi - Bütçe Dengesi

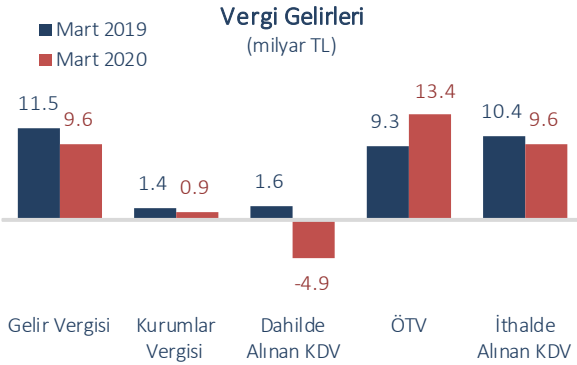
Bütçe açığı Mart'ta hızlı genişledi.

Mart ayıyla birlikte Türkiye'nin virüs salgınından etkilenmeye başlaması merkezi yönetim bütçe verilerine de yansdı. Merkezi yönetim bütçe açığı Mart ayında geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla 19,2 milyar TL (%78,6) artarak 43,7 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde bütçe gelirleri vergi gelirlerindeki hızlı düşüşe bağlı olarak yıllık bazda %12,7 oranında daraldı. Bütçe harcamaları ise %15,6 oranında genişledi.

Ocak-Şubat döneminde sergilenen görece olumlu bütçe performansının etkisiyle bütçe açığı yılın ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine kıyasla 6,6 milyar TL (%18,2) azalarak 29,6 milyar TL düzeyine indi. Öte yandan, 2019'un ilk çeyreğinde 2,8 milyar TL açık veren faiz dışı denge bu yılın aynı döneminde 8,7 milyar TL fazla verdi.

Vergi gelirlerinde sert düşüş...

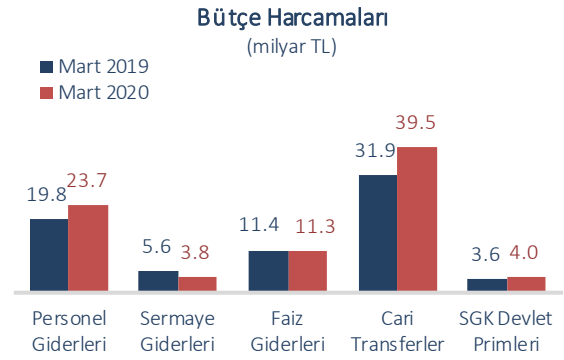
Virüs salgını nedeniyle arz ve talep koşullarındaki zayıflama eğiliminin yanı sıra salgının ekonomik aktiviteye etkisini sınırlandırmak için vergi tahsilatlarının ötelenmesi vergi gelirlerinin Mart ayında geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla %10,1 oranında gerilemesine neden oldu. Bu dönemde, dahilde alınan KDV, tahsilat ötelemeleri ve iade mekanizmasının etkisiyle, vergi gelirlerini 4,9 milyar TL azaltdı. Ayrıca, gelir vergisi ile Hazine portföyü ve iştirak gelirlerinde yaşanan düşüşler de bütçe gelirlerini olumsuz etkiledi. Diğer taraftan, ÖTV gelirlerinin Mart ayında düşük bazın da etkisiyle geçen yılın aynı ayına göre %43,4 oranında genişlemesi bütçe gelirlerindeki düşüşü sınırlandırdı.

Mart ayındaki olumsuz performansına karşın, vergi gelirleri yılın ilk çeyreğinde %14,2 oranında genişledi. Bu dönemde, ÖTV, kurumlar geçici vergisi ve TL'deki değer kaybının da etkisiyle ithalde alınan KDV'nin bütçe gelirlerindeki artışa önemli katkı sağladığı görüldü. Ayrıca, Hazine portföyü ve iştirak gelirlerinin yanı sıra faiz gelirlerindeki yükseliş ilk çeyrekte bütçe gelirlerini destekleyen başlıca kalemler olarak öne çıktı.

Yılın ilk çeyreğinde bütçe harcamalarındaki hızlı yükseliş devam etti.

Mart ayında cari transferler ile personel giderlerindeki hızlı yükseliş bütçe harcamalarının hızla artmasına neden oldu. Bu dönemde, cari transferler altında izlenen diğer Hazine yardımlarındaki 2,6 milyar TL tutarındaki yükselişin de bütçe harcamalarındaki %15,6'lık artışa 3,3 puan katkı verdiği görüldü. Diğer taraftan, gayrimenkul sermaye ve üretim giderlerinin yıllık bazda 1,6 milyar TL (%35,9) azalması bütçe harcamalarındaki artışı 2 puan sınırlandırdı.

Yılın ilk çeyreğinde de cari transferler ve personel giderlerindeki genişleme bütçe harcamalarındaki yükselişte öne çıktı.

Beklentiler...

Koronavirüs salgınının Türkiye'de ekonomik aktiviteyi olumsuz etkilemeye başlaması vergi gelirlerini baskılayan kamu maliyesi aracılığıyla ekonomiye verilen desteğin sürdürülmesini gerekli kılıyor. Bu durumun bütçe göstergeleri üzerinde yılın geri kalanında da baskı yaratmaya devam etmesini bekliyoruz.

Merkezi Yönetim Bütçesi

	Mart			Ocak-Mart			% 2020 Bütçe Bütçe Hedefi	
	2019	2020	% Değişim	2019	2020	Değişim	Hedefi	Tahmini (%)
Harcamalar	78.8	91.2	15.6	254.4	285.3	12.1	1,095.5	26.0
Faiz Harcamaları	11.4	11.3	-0.4	33.4	38.2	14.6	138.9	27.5
Faiz Dışı Harcamalar	67.5	79.8	18.3	221.1	247.1	11.8	956.5	25.8
Gelirler	54.4	47.4	-12.7	218.3	255.7	17.2	956.6	26.7
Vergi Gelirleri	41.1	37.0	-10.1	154.3	176.1	14.2	784.6	22.4
Diğer Gelirler	13.3	10.5	-21.0	64.0	79.6	24.4	172.0	46.3
Bütçe Dengesi	-24.5	-43.7	78.6	-36.2	-29.6	-18.2	-138.9	21.3
Faiz Dışı Denge	-13.1	-32.4	147.2	-2.8	8.7	-	0.1	8,667.4

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Türkiye Ekonomisi - Enflasyon

Nisan'da aylık TÜFE artışı %0,85 oldu.

Nisan ayında TÜFE bir önceki aya göre %0,85 ile beklentilerin bir miktar üzerinde yükseldi. Piyasa beklentisi TÜFE'nin Şubat'ta aylık bazda %0,6 yükseleceği yönündeydi. Bu dönemde yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) artışı ise %1,28 düzeyinde gerçekleşti.

Nisan (değişim %)	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
	2019	2020	2019	2020
Aylık	1,69	0,85	2,98	1,28
Yılsonuna Göre	4,00	3,16	5,18	4,54
Yıllık	19,50	10,94	30,12	6,71
Yıllık Ortalama	19,39	12,66	32,24	10,87

Yıllık TÜFE enflasyonu %10,94'e geriledi.

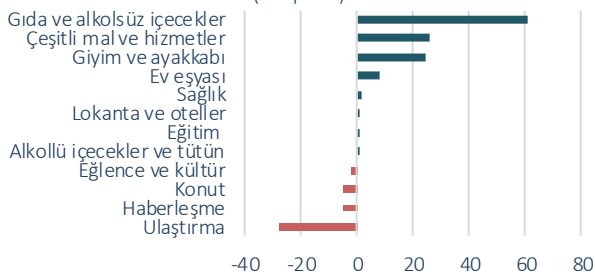
Yıllık tüketici enflasyonu Nisan'da %10,94 ile geçtiğimiz yılın Kasım ayından bu yana en düşük düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde, yıllık Yİ-ÜFE artışı da yüksek baz etkisinin desteğiyle %6,71 ile yine 5 ayın en düşük seviyesine indi.

Gıda fiyatları TÜFE enflasyonundaki artışı destekledi.

Nisan ayında 12 ana harcama grubunun 8'inde aylık bazda fiyat artışları kaydedildi. Bu dönemde Ramazan ayının başlamasının da etkisiyle gıda ve alkolsüz içecekler aylık TÜFE enflasyonunu en hızlı yukarı çeken ana harcama grubu oldu. TÜFE'deki aylık artışa 61 baz puan katkı yapan gıda grubunu 26 baz puanlık katkı ile çeşitli mal ve hizmetler grubu takip etti. Fiyatların %4,1 ile hızlı arttığı giyim ve ayakkabı grubu da aylık TÜFE enflasyonunu 25 baz puan artırdı.

Koronavirüs salgınına bağlı olarak petrol fiyatlarının küresel ölçekte sert düşüş kaydetmesi yurt içinde ulaştırma grubunda fiyatların baskı altında kalmasını sağlıyor. Fiyatların aylık bazda %1,83 gerilediği ulaştırma grubu Nisan'da aylık TÜFE enflasyonunu 27 baz puan ile en fazla aşağı çeken ana harcama grubu oldu. Fiyatların aylık bazda %1,23 gerilediği haberleşme grubu da aylık TÜFE artışını 5 baz puan sınırlandırdı.

Ana Harcama Gruplarının Aylık TÜFE Enflasyonuna Katkısı (baz puan)

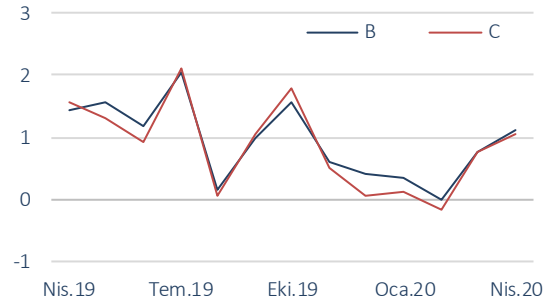

B ve C çekirdek endeksleri aylık bazda %1'in üzerinde arttı.

Mevsimsel ürünler hariç tutulduğunda aylık TÜFE enflasyonu %0,64 ile manşet enflasyonun bir miktar altında kaldı. Öte yandan, TCMB tarafından yakından takip

edilen B (işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE) ve C (enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ve altın hariç TÜFE) çekirdek enflasyon göstergelerindeki aylık artışlar sırasıyla %1,11 ve %1,04 ile manşet enflasyonun üzerinde gerçekleşti. B ve C endekslerindeki yıllık artışlar da sırasıyla %11,27 ve %9,93 oldu.

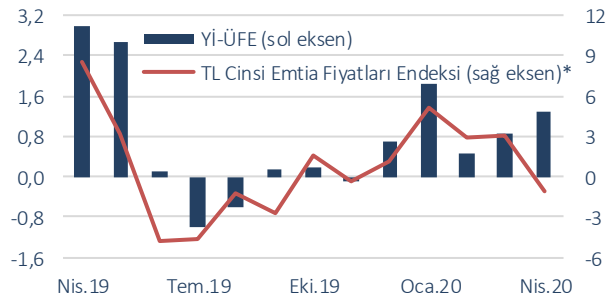
Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri (aylık % değişim)

Enerji fiyatlarındaki düşüş Yİ-ÜFE enflasyonunu sınırlandırdı.

Döviz kurlarında kaydedilen yükselişe karşılık küresel petrol fiyatlarındaki hızlı düşüş Yİ-ÜFE'deki artışı sınırlandıran başlıca unsur oldu. Fiyatların aylık bazda sırasıyla %28,5 ve %27,7 gerilediği kok ve rafine petrol ürünleri ile ham petrol ve doğal gaz alt sektörleri Yİ-ÜFE'deki aylık artışı toplam 171 baz puan sınırlandırdı. İlgili sektörler yıllık Yİ-ÜFE enflasyonunu da 213 baz puan düşürdü. Öte yandan, Nisan'da ana metaller, tekstil ve gıda alt sektörlerindeki fiyat artışları aylık Yİ-ÜFE enflasyonunu en fazla artıran faktörler oldu.

Emtia Fiyatları ve Yİ-ÜFE (aylık % değişim)

Beklentiler...

TL'de son dönemde kaydedilen hızlı değer kaybı enflasyon üzerinde yukarı yönlü yaratsa da küresel piyasalarda petrol başta olmak üzere emtia fiyatlarında gözlenen düşüşün ve zayıf talep koşullarının bu baskıyı büyük ölçüde telafi ettiği görülüyor. Bu çerçevede, TCMB de 30 Nisan'da yayımladığı Enflasyon Raporu'nda bu yılsonu için enflasyon tahminini %8,2'den %7,4'e çektiğini açıkladı. Özellikle yılın ikinci yarısından itibaren yıllık enflasyondaki gerileme eğiliminin belirginleşebileceği yönündeki beklentimizi koruyoruz.

Finansal Piyasalar ve TCMB

	31.Mar	30.Nis	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	539	583	44 bp ▲
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%11,22	%8,91	-231 bp ▼
BIST-100	89.644	101.110	%12,8 ▲
USD/TL	6,6110	6,9829	%5,6 ▲
EUR/TL	7,2968	7,6515	%4,9 ▲
Döviz Sepeti*	6,9539	7,3172	%5,2 ▲

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

TCMB'den faiz indirimi ve ilave tedbirler...

TCMB 17 Nisan'da koronavirüs salgınının ekonomik ve finansal etkilerine karşı yeni önlemler açıkladı. 2020 yılı için açık piyasa işlemleri portföyü nominal büyüklüğünün TCMB analitik bilanço aktif toplamına oranına yönelik daha önce %5 olarak belirlenmiş olan üst limit %10'a yükseltildi. Ayrıca, piyasa yapıcı bankalara tanınan TCMB'ye DİBS satım imkânında da değişikliğe gidildi. Bu çerçevede, doğrudan DİBS satım imkânına ilişkin limitlerin, repo işlem limitlerinden bağımsız olarak uygulanmasına ve piyasa yapıcı bankalara repo işlem limitlerine eşit büyüklükte DİBS satım limiti tanımlanmasına karar verildi.

TCMB, 22 Nisan'daki Para Politikası Kurulu toplantısında da 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranı olan politika faizini 100 baz puan indirerek %8,75 seviyesine çekti. Böylece, Merkez Bankası'nın 2019 yılsonundan bu yana gerçekleştirdiği faiz indirimi 325 baz puana ulaşmış oldu. Toplantı sonrasında yayımlanan notta son dönemde alınan parasal ve mali önlemlerin finansal istikrara ve koronavirüs salgını sonrası toparlanmaya katkı sağlayacağı değerlendirilirken, emtia fiyatlarının ve toplam talep koşullarının enflasyonu aşağı yönlü etkileyeceği belirtildi.

TCMB 2020 yılsonu enflasyon tahminini düşürdü.

TCMB 30 Nisan'da yayımladığı yılın ikinci Enflasyon Raporu'nda yılsonu enflasyon tahminini %8,2'den %7,4'e indirdi. 2021 yılsonu enflasyon tahminini ise %5,4 olarak korudu. Bu yılsonuna ilişkin enflasyon tahmininde gerçekleştirilen revizyonda yıllık ortalama petrol fiyatı tahminininin 60 USD'den 32,6 USD'ye çekilmesi ve çıktı açığında yapılan aşağı yönlü güncelleme belirleyici oldu. Gıda enflasyonu öngörüsünün %11'den %9,5'e indirilmesi de enflasyon tahminindeki düşüşte rol oynadı.

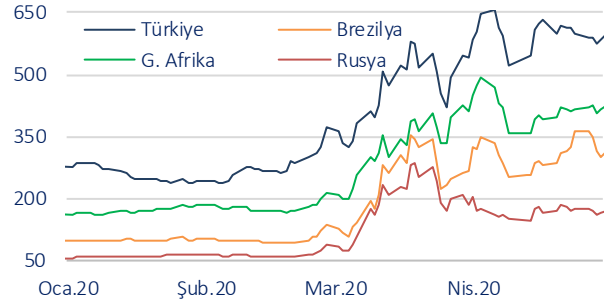
Küresel risk algısı Nisan'da bir miktar iyileşti.

Koronavirüs salgınına karşı alınan ekonomik ve finansal tedbirlerin de etkisiyle küresel risk algısında Nisan'da bir miktar iyileşme gözlemlendi. Mart sonunda 54 olan VIX endeksi Nisan ayını 34'ten tamamladı. 20'nin üzerindeki seviyelerin risk algısında bozulmayı işaret ettiği VIX endeksi, Mart ayı ortalarında 80 seviyesinin üzerine çıkmıştı.

Türkiye'ye yönelik risk algısı ise Nisan'da dalgalı seyretti. 9 Nisan'da 521 baz puan düzeyine kadar gerileyen Türkiye'nin 5 yıl vadeli CDS primi ayı 44 baz puan yükselişle 583 baz puandan tamamladı.

5 Yıl Vadeli CDS Primleri

(baz puan)

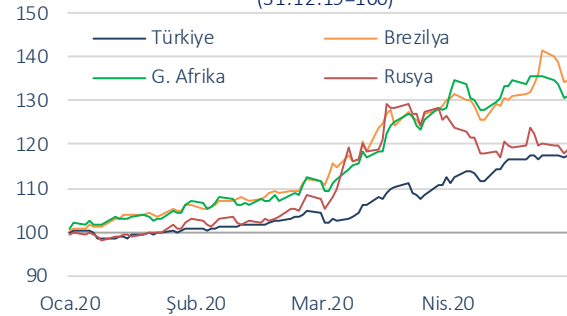

TL'de değer kaybı...

Türk Lirası Nisan ayında diğer gelişmekte olan ülke para birimlerinden olumsuz ayrıştı. Bu dönemde USD/TL %5,6, EUR/TL %4,9 oranında yükseldi. Öte yandan, yılsonuna kıyasla bakıldığında 2018'de yaşanan kur şokunun ardından TL'deki değer kaybının benzer ülke para birimlerine kıyasla nispeten daha düşük olduğu izleniyor.

USD / Yerel Para Birimleri

(31.12.19=100)

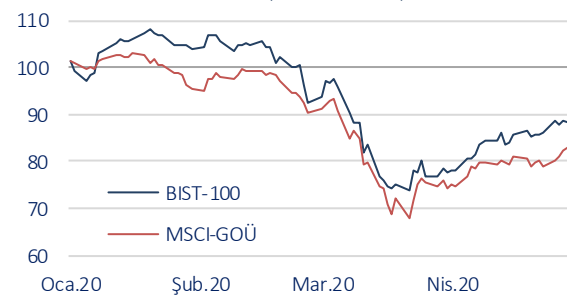
2 yıl vadeli gösterge tahvilin bileşik faiz oranı 30 Nisan itibarıyla Mart sonuna kıyasla 231 baz puan gerileyerek %8,91 düzeyinde gerçekleşti. Faiz oranlarındaki gerilemede TCMB'nin faiz indirimlerinin yanı sıra DİBS'lere yönelik artan talep de etkili oluyor.

BIST-100 yeniden 100.000 puanın üzerinde...

Nisan ayı genelinde küresel piyasalara paralel olarak yukarı yönlü bir eğilim sergileyen BIST-100 endeksi 27 Nisan'da bir buçuk ayın ardından yeniden 100 bin puanın üzerine yükseldi. Endekste 30 Nisan itibarıyla Mart sonuna kıyasla kaydedilen yükseliş %12,8 oldu. Endeks yılsonuna kıyasla ise %11,6 ekside bulunuyor.

BIST-100 ve GOÜ Borsaları Endeksi

(31.12.19=100)

Kaynak: TCMB, HMB, Datastream, Reuters

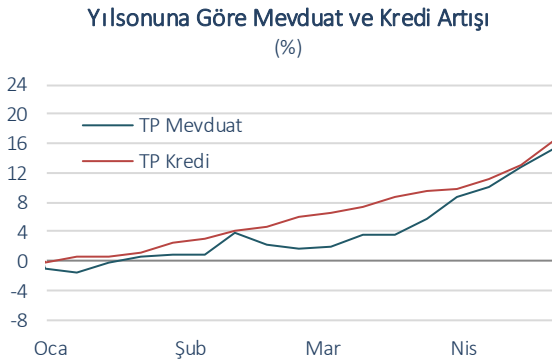
BDDK'dan yeni düzenlemeler...

BDDK koronavirüs salgınının etkileriyle mücadele kapsamında bankaların ellerinde bulundurduğu kaynakların en etkin şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla, 01.05.2020'den itibaren haftalık ve solo bazda "Aktif Rasyosu" hesaplamalarına ilişkin bir düzenlemeye gittiğini duyurdu. Pay kısmında "Krediler", "menkul kıymetler" ve "TCMB swap işlemleri"nin yer aldığı aktif rasyosunun payda kısmında TL ve YP cinsi mevduat yer alıyor. BDDK ilgili rasyonun aylık ortalamalarının mevduat bankaları için %100'ün, katılım bankaları için %80'in altına düşmemesini öngörüyor.

BDDK ayrıca bankaların, yurt dışı yerleşiklerle vadede TL alım yönünde gerçekleştirecekleri işlemler için özkaynakların %10'u nispetindeki sınırlamanın %1 olarak yeniden belirlendiğini ve vade farklılaştırılmasının kaldırıldığını açıkladı. Vadede TL satım işlem tutarlarının özkaynaklara oranının ise, vadesine 7 gün kalanlarda %1'i, 30 gün kalanlarda %2'yi, 1 yıl kalanlarda %10'u geçmemesine karar verildi.

TP mevduatta hızlı yükseliş...

BDDK tarafından yayımlanan Haftalık Bülten verilerine göre 24 Nisan itibarıyla toplam mevduat hacmi geçen yılın aynı dönemine göre %30,2, 2019 sonuna göre de %16,1 oranında genişleyerek 2.984 milyar TL oldu. Kur etkisinden arındırılmış verilere göre de mevduat hacmi yıllık bazda %20,2, yılsonuna kıyasla %7,4 arttı. TP mevduat hacmindeki yükseliş yılsonuna göre %15,3'e ulaşırken, USD bazında YP mevduat hacmi aynı dönemde %0,3 azaldı.

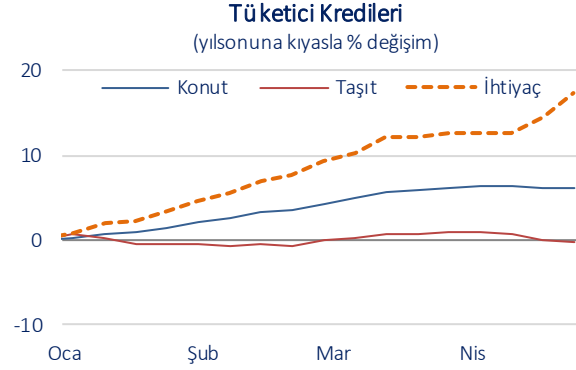
Kredi hacmi yıllık bazda %19,4 oranında genişledi.

24 Nisan itibarıyla bankacılık sektörünün toplam kredi hacmi yıllık bazda %19,4, yılsonuna kıyasla %15,4 oranında genişleyerek 3.062 milyar TL düzeyine yükseldi. Kur etkisinden arındırılmış verilere göre kredi hacmi yıllık bazda %12,6, yılsonuna kıyasla %9 arttı. TP kredi hacmi yılsonuna kıyasla %16,3 oranında genişlerken, USD bazında YP krediler aynı dönemde %2,7 oranında geriledi.

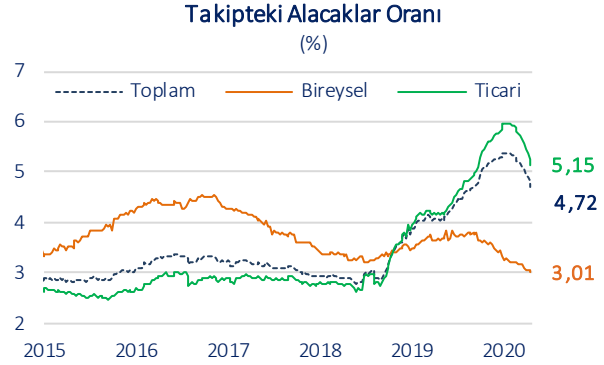
Kredi türlerine göre incelendiğinde, bireysel kredi kartları dâhil tüketici kredileri hacminin 24 Nisan itibarıyla

yılsonuna kıyasla %8,2 oranında genişlediği, ticari kredi hacminin de %17,5 arttığı görülüyor.

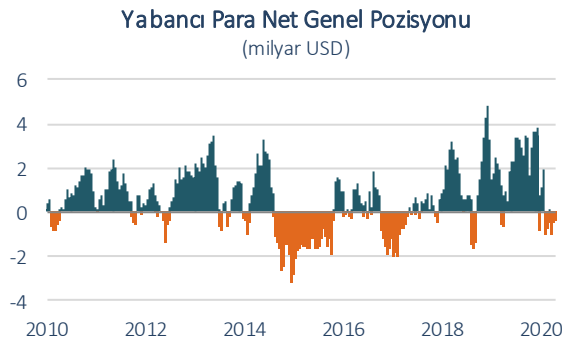
Tüketici kredilerinin alt kırılımlarına bakıldığında konut kredileri bakiyesinin son haftalarda yatay seyrettiği, taşıt kredilerinin gerilediği izleniyor. İhtiyaç kredileri ise ivme kazanmaya devam ediyor. 24 Nisan itibarıyla ihtiyaç kredilerinde yılsonuna kıyasla kaydedilen artış %17,4'e çıktı.

Takipteki alacaklar oranı %4,72 düzeyinde...

24 Nisan haftasında takipteki alacaklar oranı %4,72 düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde sektörün takipteki alacaklar oranı ticari kredilerde %5,15, bireysel kredilerde %3,01 oldu.

Yabancı para net genel pozisyonu...

Yabancı para net genel pozisyonu 24 Nisan itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-) 39.532 milyon USD, bilanço dışında ise (+) 39.121 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörü yabancı para net genel pozisyonu (-) 411 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

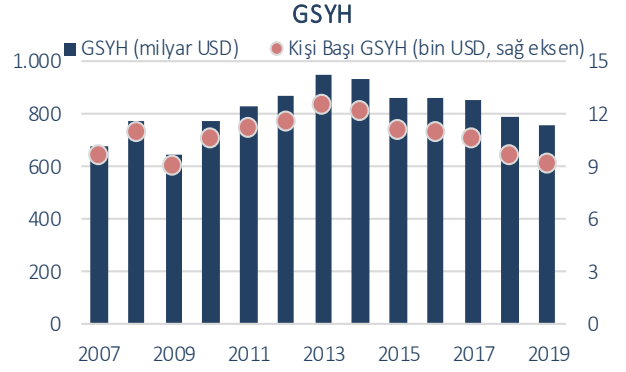
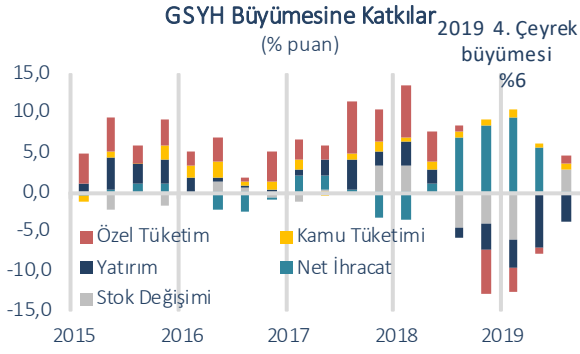

Genel Değerlendirme

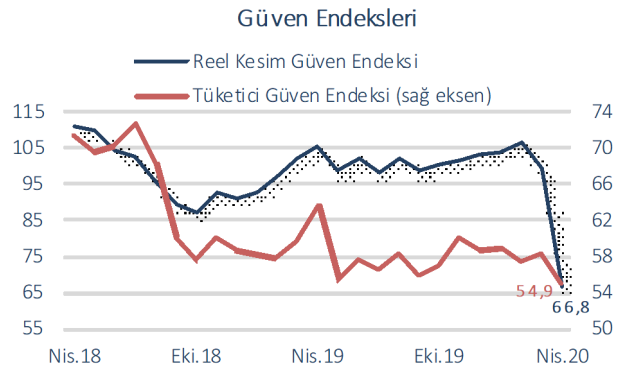
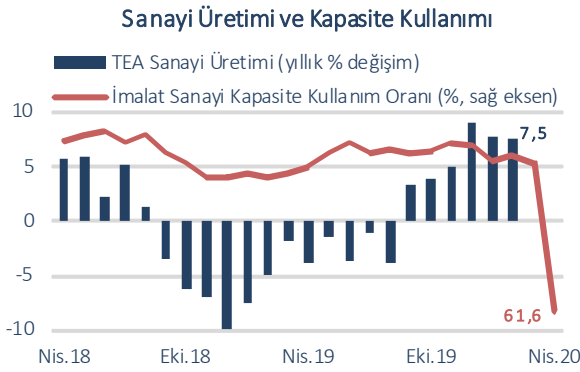
Virüs salgınının ekonomik aktiviteyi durma noktasına getirmesiyle küresel ekonominin 2020 yılında daralması bekleniyor. Salgının pek çok ülkeye ilk çeyreğin sonuna doğru yayılmasına karşın ilk çeyreğe ait öncü büyüme verileri ekonomik aktivitenin ABD, Euro Alanı ve Çin’de sert biçimde daraldığına işaret ediyor. Ayrıca, Nisan ayına ilişkin açıklanan PMI verileri iktisadi görünümdeki bozulmanın sürdüğüne işaret ederken, istihdam piyasasındaki kötüleşmenin derinleştiği izleniyor. Söz konusu gelişmeler, salgında ikinci dalga riskine rağmen pek çok ülkeyi uygulanan tedbirleri Mayıs ayıyla birlikte kademeli olarak gevşetmeye itiyor. Bununla birlikte, normalleşmenin oldukça uzun bir zaman alacağı ve ekonomik aktivite üzerindeki baskının süreceği tahmin ediliyor.

Türkiye’de öncü göstergeler iktisadi faaliyetteki aktivite kaybının Nisan ayında derinleştiğine işaret ediyor. Uygulanan sosyal izolasyonun ve seyahat kısıtlamalarının etkisiyle hizmetler sektöründe ekonomik aktivite kayda değer ölçüde azalırken, imalat sanayiinde de pek çok işyerinin kapalı olmasıyla üretimin önemli oranda daraldığı izleniyor. Finansal piyasalarda ise Mart ayında hâkim olan zayıflığın yerini dalgalı bir görünüme bıraktığı görülüyor. İyileşen küresel risk algısına paralel olarak BIST -100 yükselirken, Türkiye’nin CDS primleri yüksek düzeyde kalmaya devam ediyor. İlk etapta diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla daha az değer kaybeden TL'nin Nisan ayının sonundan itibaren olumsuz yönde ayrılmaya başladığı dikkat çekiyor.

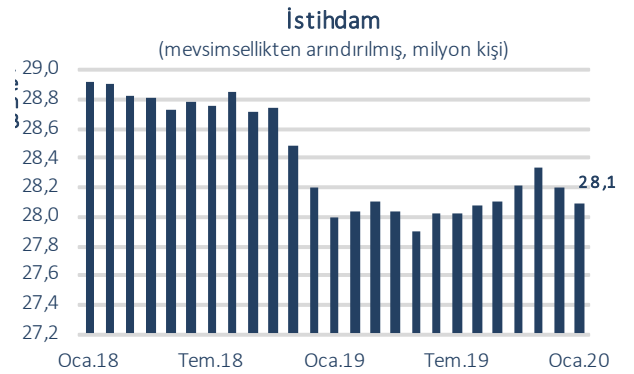
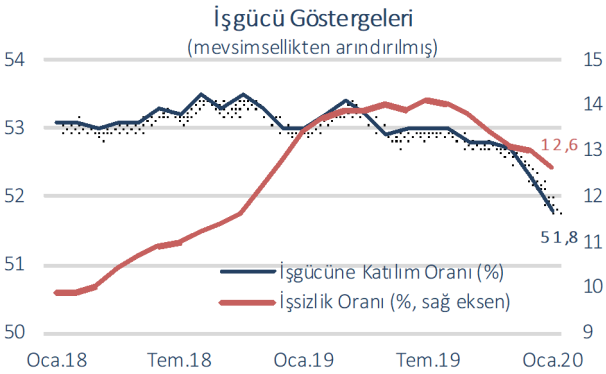
Büyüme

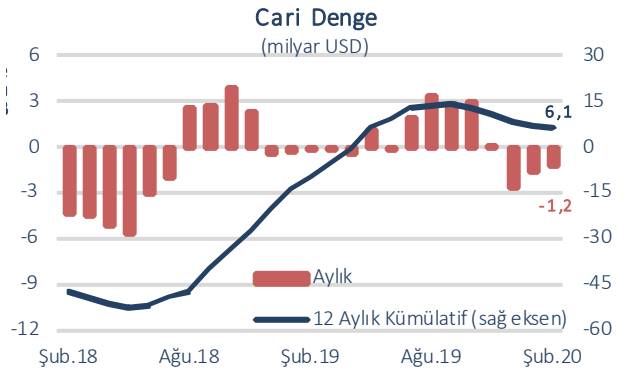
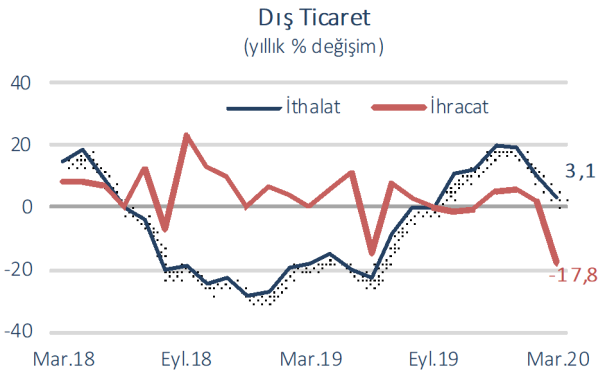
Öncü Göstergeler

İşgücü Piyasaları

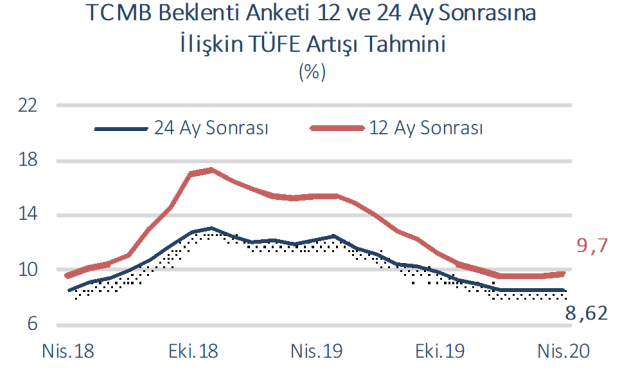
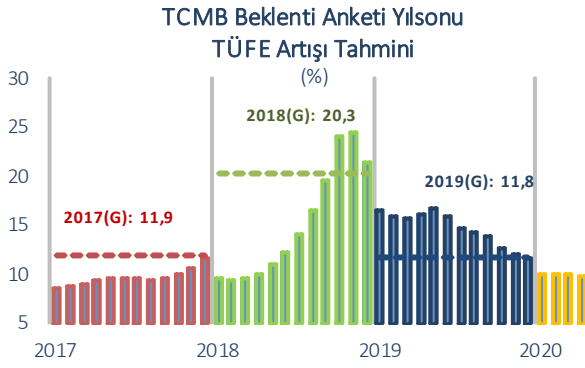
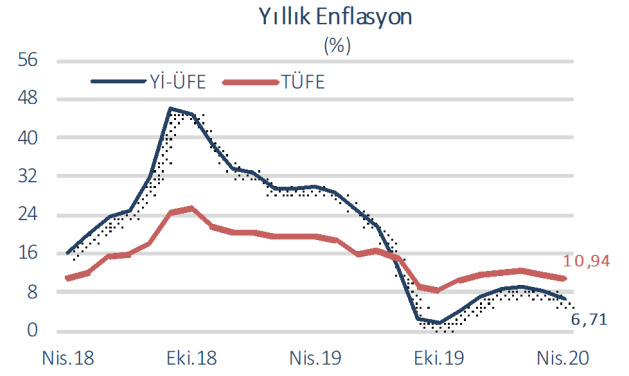
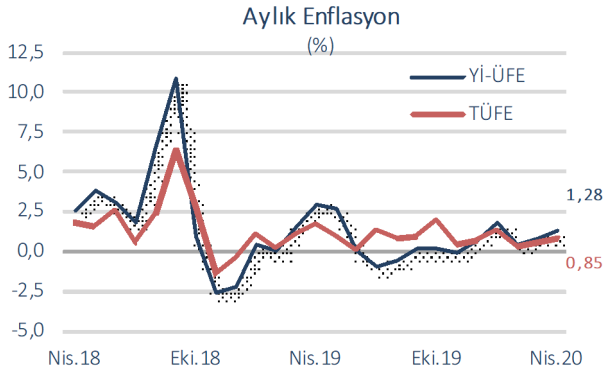
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

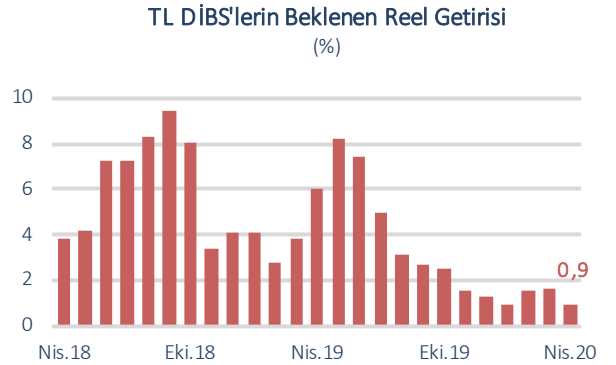
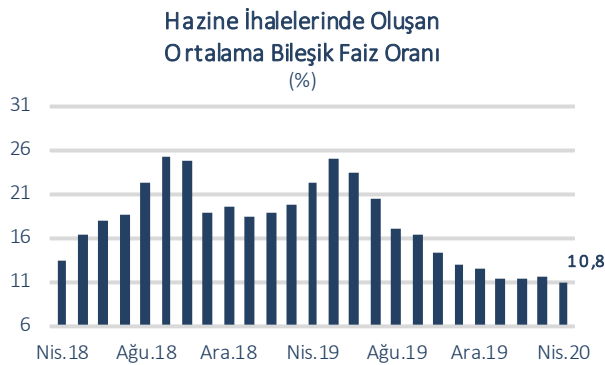
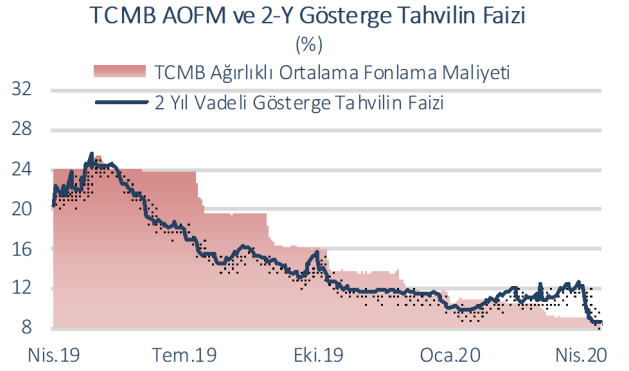
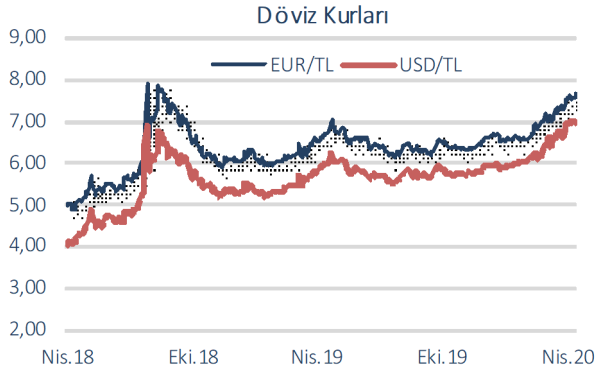
(TEA) Takvim etkisinden arındırılmış

Kaynak: Datastream, TCMB, TÜİK

Enflasyon Göstergeleri

Döviz ve Tahvil Piyasaları

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2015	2016	2017	2018	2019			
GSYH (milyar USD)	862	863	853	789	754			
GSYH (milyar TL)	2.339	2.609	3.111	3.724	4.280			
Büyüme Oranı (%)	6,1	3,2	7,5	2,8	0,9			
Enflasyon (%)						Şub.20	Mar.20	Nis.20
TÜFE (yıllık)	8,81	8,53	11,92	20,30	11,84	12,37	11,86	10,94
Yurt İçi ÜFE (yıllık)	5,71	9,94	15,47	33,64	7,36	9,26	8,50	6,71
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri						Oca.20		
İşsizlik Oranı (%)	10,2	12,0	9,9	12,8	13,0	12,60		
İşgücüne Katılım Oranı (%)	51,7	52,4	53,1	53,0	52,3	51,80		
Döviz Kurları						Şub.20	Mar.20	Nis.20
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	99,2	93,6	86,3	76,4	76,1	75,1	72,9	
USD/TL	2,92	3,52	3,79	5,32	5,95	6,25	6,59	6,99
EUR/TL	3,17	3,71	4,55	6,08	6,68	6,86	7,23	7,66
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	3,04	3,61	4,17	5,70	6,32	6,56	6,91	7,32
Dış Ticaret Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Oca.20	Şub.20	Mar.20
İhracat	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	181,7	182,0	179,1
İthalat	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	213,4	215,0	215,5
Dış Ticaret Dengesi	-62,6	-52,9	-74,2	-54,0	-29,5	-31,7	-33,0	-36,5
Karşılama Oranı (%)	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	85,1	84,7	83,1
Ödemeler Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Oca.20	Şub.20	
Cari İşlemler Dengesi	-27,3	-26,8	-40,6	-20,7	8,7		7,2	6,1
Finans Hesabı	-21,2	-21,7	-46,8	-10,9	1,8		2,8	0,5
Doğrudan Yatırımlar (net)	-14,2	-10,8	-8,4	-9,4	-5,6		-5,6	-5,4
Portföy Yatırımları (net)	15,3	-6,4	-24,1	3,1	1,2		8,6	10,0
Diğer Yatırımlar (net)	-10,6	-5,3	-6,2	5,7	-0,2		-0,4	-4,2
Rezerv Varlıklar (net)	-11,8	0,8	-8,2	-10,4	6,3		0,1	0,2
Net Hata ve Noksan	6,1	5,1	-6,3	9,8	-6,9		-4,5	-5,6
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	-3,2	-3,1	-4,8	-2,6	1,2		-	-
Bütçe Gerçekleşmeleri ⁽²⁾⁽³⁾ (milyar TL)						Oca.20	Şub.20	Mar.20
Harcamalar	506,3	584,1	678,3	830,5	999,5	100,7	194,2	285,3
Faiz Harcamaları	53,0	50,2	56,7	74,0	99,9	12,7	26,9	38,2
Faiz Dışı Harcamalar	453,3	533,8	621,6	756,5	899,5	87,9	167,3	247,1
Gelirler	482,8	554,1	630,5	757,8	875,8	122,2	208,3	255,7
Vergi Gelirleri	407,8	459,0	536,6	621,3	673,3	67,4	139,1	176,1
Bütçe Dengesi	-23,5	-29,9	-47,8	-72,8	-123,7	21,5	14,1	-29,6
Faiz Dışı Denge	29,5	20,3	8,9	1,3	-23,8	34,2	41,0	8,7
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	-1,0	-1,1	-1,5	-2,0	-2,9	-	-	-
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						Oca.20	Şub.20	Mar.20
İç Borç Stoku	440,1	468,6	535,4	586,1	755,1	761,9	786,0	808,8
Dış Borç Stoku	238,1	291,3	341,0	481,0	573,7	574,3	623,5	653,3
Toplam Borç Stoku	678,2	760,0	876,5	1067,1	1.328,8	1.336,2	1.409,5	1.462,0

(1) 12 aylık kümülatif

(2) Yılbaşından itibaren kümülatif

(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göre.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Genel Görünümü

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2015	2016	2017	2018	2019	Şub.20	Mar.20	Değişim ⁽¹⁾
AKTİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	4.713	4.873	8,5
Krediler	1.485	1.734	2.098	2.395	2.657	2.772	2.897	9,0
TP Krediler	1.013	1.131	1.414	1.439	1.642	1.738	1.799	9,6
Pay (%)	68,2	65,2	67,4	60,1	61,8	62,7	62,1	-
YP Krediler	472	603	684	956	1.015	1.034	1.098	8,2
Pay (%)	31,8	34,8	32,6	39,9	38,2	37,3	37,9	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	47,5	58,2	64,0	96,6	150,1	152,6	151,5	0,9
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,1	3,2	3,0	3,9	5,3	5,2	5,0	-
Menkul Değerler	330	352	402	478	661	711	748	13,2
PASİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	4.713	4.873	8,5
Mevduat	1.245	1.454	1.711	2.036	2.567	2.688	2.796	8,9
TP Mevduat	715	845	955	1.042	1.259	1.285	1.351	7,3
Pay (%)	57,4	58,1	55,8	51,2	49,0	47,8	48,3	-
YP Mevduat	530	609	756	994	1.308	1.403	1.445	10,5
Pay (%)	42,6	41,9	44,2	48,8	51,0	52,2	51,7	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	98	116	145	174	194	201	210	8,6
Bankalara Borçlar	361	418	475	563	533	551	561	5,1
Repodan Sağlanan Fonlar	157	138	99	97	154	185	194	26,1
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	262	300	359	421	492	511	500	1,6
Net Dönem Kârı/Zararı	26,1	37,5	49,1	53,5	49,8	15,1	15,8	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	63,5	66,5	67,6	64,7	62,1			
Krediler/Aktifler	63,0	63,5	64,4	61,9	59,1	58,8	59,4	-
Menkul Kıymet/Aktifler	14,0	12,9	12,3	12,4	14,7	15,1	15,4	-
Mevduat/Pasifler	52,8	53,2	52,5	52,6	57,1	57,0	57,4	-
Krediler/Mevduat	119,2	119,3	122,6	117,6	103,5	103,1	103,6	-
Sermaye Yeterliliği	15,6	15,6	16,9	17,3	18,4	17,7	17,9	-

(1) Yılsınuna göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.**YASAL UYARI**

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.